Rättsfallssamlingen

DOMSTOLENS DOM (stora avdelningen)

den 6 september 2016*

”Begäran om förhandsavgörande — Unionsmedborgarskap — Utlämning till tredjeland av en medborgare i en medlemsstat som har utövat sin rätt att röra sig fritt — Unionsrättens tillämpningsområde — Skydd av medborgarna i en medlemsstat mot utlämning — Avsaknad av skydd av medborgarna i andra medlemsstater — Begränsning av den fria rörligheten — Motivering som vilar på tanken att den som begått ett brott inte ska kunna undgå straff — Proportionalitet — Prövning av garantierna i artikel 19 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna”

I mål C-182/15,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF, framställd av Augstākā tiesa (Högsta domstolen, Lettland) genom beslut av den 26 mars 2015, som inkom till domstolen den 22 april 2015, i målet om utlämning av

Aleksei Petruhhin,

meddelar

DOMSTOLEN (stora avdelningen)

sammansatt av ordföranden K. Lenaerts, vice-ordföranden A. Tizzano, avdelningsordförandena R. Silva de Lapuerta, M. Ilešič, L. Bay Larsen, A. Arabadjiev, C. Toader och F. Biltgen samt domarna E. Levits, J.C. Bonichot, M. Safjan, C.G. Fernlund (referent) och S. Rodin,

generaladvokat: Y. Bot,

justitiesekreterare: handläggaren M. Aleksejev,

efter det skriftliga förfarandet och förhandlingen den 1 mars 2016,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

— Lettlands regering, genom I. Kalniņš, i egenskap av ombud,

— Tjeckiens regering, genom M. Smolek och J. Vláčil, båda i egenskap av ombud,

— Tysklands regering, genom T. Henze, J. Möller, M. Hellmann och J. Kemper, samtliga i egenskap av ombud,

— Irland, genom E. Creedon, L. Williams och T. Joyce, samtliga i egenskap av ombud, biträdda av C. Toland, BL, och D. Kelly, advisory counsel,

* * Rättegångsspråk: lettiska.

— Frankrikes regering, genom G. de Bergues, D. Colas och F.-X. Bréchot, samtliga i egenskap av ombud,

— Österrikes regering, genom G. Eberhard, i egenskap av ombud,

— Polens regering, genom B. Majczyna, i egenskap av ombud,

— Förenade kungarikets regering, genom V. Kaye, i egenskap av ombud, biträdd av J. Holmes, barrister,

— Europeiska kommissionen, genom S. Grünheid, E. Kalniņš och W. Bogensberger, samtliga i egenskap av ombud,

och efter att den 10 maj 2016 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av artiklarna 18 första stycket FEUF och 21.1 FEUF samt artikel 19 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna (nedan kallad stadgan).

2 Begäran har framställts inom ramen för en begäran om utlämning som ryska myndigheter har tillställt lettiska myndigheter rörande Aleksei Petruhhin, estnisk medborgare, med anledning av olaglig narkotikahandel.

Tillämpliga bestämmelser

Unionsrätt

3 I artikel 1.1 och 1.2 i rådets rambeslut 2002/584/RIF av den 13 juni 2002 om en europeisk arresteringsorder och överlämnande mellan medlemsstaterna (EGT L 190, 2002, s. 1), i dess lydelse enligt rådets rambeslut 2009/299/RIF av den 26 februari 2009 (EUT L 81, 2009, s. 24) (nedan kallat rambeslut 2002/584), anges följande:

”1. Den europeiska arresteringsordern är ett rättsligt avgörande, utfärdat av en medlemsstat med syftet att en annan medlemsstat skall gripa och överlämna en eftersökt person för lagföring eller för verkställighet av ett fängelsestraff eller en annan frihetsberövande åtgärd.

2. Medlemsstaterna skall verkställa varje europeisk arresteringsorder i enlighet med principen om ömsesidigt erkännande samt bestämmelserna i detta rambeslut.”

Lettisk rätt

4 I artikel 98 tredje meningen i författningen föreskrivs följande:

”En lettisk medborgare får inte utlämnas till ett annat land, utom i de fall som föreskrivs i internationella fördrag som har ratificerats av Saeima (parlamentet) och förutsatt att utlämningen inte strider mot de grundläggande mänskliga rättigheter som stadfästs i författningen.”

5 Avsnitt 66 i straffprocesslagen har rubriken ”Utlämning av en person till en annan stat”. I artikel 696.1 och 696.2 i det avsnittet föreskrivs följande:

”(1) En person som befinner sig inom Republiken Lettlands territorium kan utlämnas för att lagföras eller dömas eller för att avtjäna ett straff, om en begäran om häktning eller om utlämning av personen i fråga har mottagits från ett annat land och gärningarna kvalificeras som brott enligt lettisk lag och enligt det andra landets lag.

(2) En person kan utlämnas för att lagföras eller dömas för en gärning för vilken högsta straffet är minst ett års fängelse, om inte annat följer av ett internationellt fördrag.”

6 Artikel 697.2 leden 1, 2 och 7 i den lettiska straffprocesslagen har följande lydelse:

”Utlämning får inte beviljas när

1) personen i fråga är lettisk medborgare,

2) begäran om utlämning har framställts i syfte att lagföra eller straffa personen i fråga på grund av dennes ras, religiösa uppfattning, nationalitet eller politiska uppfattning, eller när det föreligger skäl att tro att personens rättigheter kan komma att kränkas på grund av sådana beaktanden,

…

7) personen i fråga riskerar att utsättas för tortyr utomlands.”

7 I artikel 1 i avtalet av den 3 februari 1993 mellan Republiken Lettland och Ryska federationen om rättslig hjälp och rättsförhållanden i civil-, familje- och straffrättsliga ärenden föreskrivs följande:

”1. Medborgarna i den ena avtalsslutande parten ska inom den andra avtalsslutande partens territorium åtnjuta samma rättsliga skydd i fråga om personliga rättigheter och förmögenhetsrättigheter som medborgarna i den andra avtalsslutande parten.

2. Medborgarna i den ena avtalsslutande parten ska ha rätt att fritt och utan hinder vända sig till domstolarna, åklagarmyndigheten, notarius publicus … och till andra behöriga institutioner på området för civil-, familje- och straffrätt i den andra avtalsslutande parten, och kan där inställa sig, inge ansökningar, väcka talan och företa andra processhandlingar på samma villkor som nationella medborgare.”

8 I artikel 62 i avtalet föreskrivs följande:

”Utlämning får inte ske om … den person som avses i begäran om utlämning är medborgare i den avtalsslutande part till vilken begäran ingetts eller om personen i fråga har flyktingstatus i denna stat.”

9 I artikel 1.1 i avtalet av den 11 november 1992 mellan Republiken Estland, Republiken Lettland och Republiken Litauen om rättslig hjälp och rättsförhållanden, föreskrivs följande:

”Medborgarna i den ena avtalsslutande parten ska inom den andra avtalsslutande partens territorium åtnjuta samma rättsliga skydd i fråga om personliga rättigheter och förmögenhetsrättigheter som medborgarna i den andra avtalsslutande parten.”

Målet vid den nationella domstolen och tolkningsfrågorna

10 Den 22 juli 2010 offentliggjordes en prioriterad efterlysning på Interpols webbplats avseende Aleksei Petruhhin, som är estnisk medborgare.

11 Aleksei Petruhhin greps den 30 september 2014 i staden Bauska (Lettland) och häktades den 3 oktober 2014.

12 Den 21 oktober 2014 mottog de lettiska myndigheterna en begäran om utlämning från allmänna åklagaren i Ryska federationen. I begäran angavs att lagföringsåtgärder vidtagits avseende Aleksei Petruhhin med stöd av ett beslut av den 9 februari 2009 och att det fanns skäl att häkta honom. Han var misstänkt för försök till organiserad brottslig handel med en stor mängd narkotika. För brottet föreskrivs fängelse i mellan åtta till tjugo år enligt rysk lagstiftning.

13 Latvijas Republikas Ģenerālprokuratūra (Republiken Lettlands allmänna åklagarmyndighet) beviljade utlämning av Aleksei Petruhhin till Ryssland.

14 Den 4 december 2014 begärde Aleksei Petruhhin emellertid att utlämningsbeslutet skulle upphävas av det skälet att han enligt artikel 1 i avtalet mellan Republiken Estland, Republiken Lettland och Republiken Litauen om rättslig hjälp och rättsförhållanden har samma rättigheter i Lettland som en lettisk medborgare och att Republiken Lettland följaktligen är skyldig att skydda honom mot en ogrundad utlämning.

15 Den hänskjutande domstolen har betonat att det varken i nationell lettisk lagstiftning eller i något av de internationella avtal som Republiken Lettland har ingått med bland annat Ryska federationen och de övriga baltiska länderna, föreskrivs någon begränsning vad gäller utlämning av estniska medborgare till Ryssland. Enligt dessa internationella avtal finns ett sådant skydd mot utlämning endast för lettiska medborgare.

16 Den hänskjutande domstolen anser emellertid att avsaknaden av skydd mot utlämning för unionsmedborgare när de befinner sig i en annan medlemsstat än i den där de själva är medborgare strider mot det som utgör kärnan i det europeiska medborgarskapet, det vill säga EU-medborgares rätt till ett skydd som motsvarar nationella medborgares skydd.

17 Mot denna bakgrund hävde Augstākā tiesa (Högsta domstolen, Lettland) den 26 mars 2015 häktningsbeslutet avseende Aleksei Petruhhin samt beslutade att vilandeförklara målet och ställa följande frågor till EU-domstolen:

”1) Ska artiklarna 18 första stycket FEUF och 21.1 FEUF tolkas så, att när det är fråga om att utlämna en person som är medborgare i någon av Europeiska unionens medlemsstater till en stat som inte är medlem av Europeiska unionen, med stöd av ett avtal om utlämning som ingåtts mellan en medlemsstat och tredjeland, så ska den personen garanteras samma skyddsnivå som en person som är medborgare i den berörda medlemsstaten?

2) Ska den rättskipande instansen i den medlemsstat till vilken framställningen om utlämning har gjorts, under sådana omständigheter, tillämpa de villkor för utlämning som har uppställts av den EU-medlemsstat i vilken den berörda personen är medborgare eller har hemvist?

3) För det fall utlämning ska ske utan beaktande av den särskilda skyddsnivå som har uppställts för medborgarna i den stat till vilken framställningen om utlämning har gjorts, är då denna stat tvungen att pröva att de garantier som stadfästs i artikel 19 i stadgan iakttas, det vill säga att ingen får utlämnas till en stat där han eller hon löper en allvarlig risk att utsättas för dödsstraff, tortyr

eller andra former av omänsklig eller förnedrande bestraffning eller behandling? Räcker det därvid att pröva att den stat som begär utlämning är part i tortyrkonventionen eller måste en prövning ske av den faktiska situationen med beaktande av Europarådets analys av läget i landet?”

Prövning av tolkningsfrågorna

Huruvida tolkningsfrågorna kan tas upp till prövning

18 Det framgår av fast rättspraxis att det förfarande som har införts genom artikel 267 FEUF utgör ett medel för samarbete mellan EU-domstolen och de nationella domstolarna, genom vilket EU-domstolen tillhandahåller de nationella domstolarna de uppgifter om unionsrättens tolkning som de behöver för att kunna avgöra de mål som de ska pröva (se, bland annat, dom av den 6 oktober 2015, Capoda Import-Export, C-354/14, EU:C:2015:658, punkt 23 och där angiven rättspraxis).

19 Inom ramen för detta samarbete ankommer det uteslutande på den nationella domstolen, vid vilken målet anhängiggjorts och vilken har ansvaret för det rättsliga avgörandet, att mot bakgrund av de särskilda omständigheterna i målet bedöma såväl om ett förhandsavgörande är nödvändigt för att döma i saken som relevansen av de frågor som ställs till EU-domstolen. EU-domstolen är följaktligen i princip skyldig att meddela ett förhandsavgörande när de frågor som ställts av den nationella domstolen avser tolkningen av unionsrätten (se, bland annat, dom av den 6 oktober 2015, Capoda Import-Export, C-354/14, EU:C:2015:658, punkt 24 och där angiven rättspraxis).

20 Nationella domstolars frågor om tolkningen av unionsrätten presumeras vara relevanta. Dessa frågor ställs mot bakgrund av den beskrivning av omständigheterna i målet och tillämplig lagstiftning som den nationella domstolen på eget ansvar har lämnat och vars riktighet det inte ankommer på EU-domstolen att pröva. En begäran från en nationell domstol kan bara avvisas då det är uppenbart att den begärda tolkningen av unionsrätten inte har något samband med de verkliga omständigheterna eller saken i det nationella målet eller då frågorna är hypotetiska eller EU-domstolen inte har tillgång till sådana uppgifter om de faktiska eller rättsliga omständigheterna som är nödvändiga för att kunna ge ett användbart svar på de frågor som ställts till den (se, bland annat, dom av den 6 oktober 2015, Capoda Import-Export, C-354/14, EU:C:2015:658, punkt 25 och där angiven rättspraxis).

21 I förevarande fall informerade den lettiska regeringen vid den muntliga förhandlingen EU-domstolen om att Aleksei Petruhhin sannolikt hade återvänt till Estland efter det att han försattes på fri fot den 26 mars 2015.

22 Den lettiska regeringen tillade emellertid att utlämningsförfarandet fortfarande pågick hos de lettiska domstolarna. Den har gjort gällande att den allmänna åklagarmyndigheten i Republiken Lettland inte har återkallat sitt tillstånd att utlämna Aleksei Petruhhin och att tillståndsbeslutet fortfarande var föremål för domstolsprövning hos Augstākā tiesa (Högsta domstolen). Det ankommer på den domstolen att godta eller vägra utlämning eller att begära kompletterande information innan den tar ställning.

23 Av dessa uppgifter följer att den hänskjutande domstolen behöver avgöra huruvida utlämningsbeslutet är lagenligt, trots att Aleksei Petruhhin för närvarande inte befinner sig i Lettland. Om beslutet inte hävs av den hänskjutande domstolen skulle det nämligen kunna verkställas när som helst, i förekommande fall efter det att Aleksei Petruhhin grips på lettiskt territorium. De hänskjutna frågorna, som rör huruvida de nationella regler som ett sådant beslut om utlämning grundar sig på är förenliga med unionsrätten, saknar således inte helt betydelse för utgången i det nationella målet.

24 Under dessa förhållanden finner EU-domstolen att de hänskjutna frågorna kan tas upp till sakprövning.

Den första och den andra frågan

25 Den hänskjutande domstolen har ställt sina två första frågor, vilka ska prövas tillsammans, för att få klarhet i huruvida artiklarna 18 FEUF och 21 FEUF ska tolkas så, att det för tillämpningen av ett utlämningsavtal som ingåtts mellan en medlemsstat och ett tredjeland krävs att regeln som förbjuder denna medlemsstat att utlämna sina egna medborgare ska tillämpas på medborgare i en annan medlemsstat.

26 I likhet med vad som anförts av de flesta medlemsstater som har yttrat sig i målet, finner EU-domstolen att reglerna om utlämning omfattas av medlemsstaternas behörighet när det inte finns någon internationell konvention mellan unionen och berört tredjeland.

27 Detta hindrar inte att de nationella reglerna ska vara förenliga med unionsrätten när det är fråga om situationer som omfattas av unionsrätten (se dom av den 2 mars 2010, Rottmann, C-135/08, EU:C:2010:104, punkt 41 och där angiven rättspraxis).

28 Den hänskjutande domstolen undrar i sina två första frågor just huruvida sådana nationella regler om utlämning som de i det nationella målet är förenliga med artiklarna 18 FEUF och 21 FEUF.

29 Eftersom ”all diskriminering på grund av nationalitet” förbjuds i artikel 18 FEUF, krävs det att personer som befinner sig i en situation som omfattas av fördragens tillämpningsområde behandlas lika (se, för ett liknande resonemang, dom av den 2 februari 1989, Cowan, 186/87, EU:C:1989:47, punkt 10).

30 Såsom understrukits ovan i punkt 26 är det i förevarande fall visserligen så, att reglerna om utlämning omfattas av medlemsstaternas behörighet då det inte finns någon internationell konvention mellan unionen och berört tredjeland. Det ska emellertid erinras om att det för att bedöma fördragens tillämpningsområde i den mening som avses i artikel 18 FEUF krävs att artikeln tolkas i förening med EUF-fördragets bestämmelser om unionsmedborgarskap. Till de situationer som omfattas av detta tillämpningsområde hör således särskilt de som rör rätten att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorier i enlighet med artikel 21 FEUF (se, för ett liknande resonemang, dom av den 15 mars 2005, Bidar, C-209/03, EU:C:2005:169, punkterna 31–33 och där angiven rättspraxis).

31 I målet vid den nationella domstolen har Aleksei Petruhhin, som är estnisk medborgare, i sin egenskap av unionsmedborgare använt sin rätt att fritt röra sig i unionen när han förflyttade sig till Lettland. Situationen i det nationella målet omfattas därmed av fördragens tillämpningsområde i den mening som avses i artikel 18 FEUF, som innehåller principen om förbud mot diskriminering på grund av nationalitet (se, för ett liknande resonemang, dom av den 2 februari 1989, Cowan, 186/87, EU:C:1989:47, punkterna 17–19).

32 Sådana nationella regler om utlämning som de i det nationella målet inför emellertid en skillnad i behandling beroende på om personen i fråga är medborgare i det landet eller medborgare i en annan medlemsstat. De innebär nämligen att medborgare i andra medlemsstater, såsom Aleksei Petruhhin, inte får samma skydd mot utlämning som landets egna medborgare. Härigenom kan sådana regler påverka rätten för medborgare i andra medlemsstater att röra sig fritt inom unionen.

33 I en sådan situation som den i det nationella målet innebär således skillnaden i behandling som gör det möjligt att utlämna en unionsmedborgare såsom Aleksei Petruhhin, som är medborgare i en annan medlemsstat, en begränsning av den fria rörligheten i den mening som avses i artikel 21 FEUF.

34 En sådan begränsning kan vara motiverad endast om den grundar sig på objektiva överväganden och står i proportion till det legitima syfte som eftersträvas med nationell rätt (se, bland annat, dom av den 12 maj 2011, Runevič-Vardyn och Wardyn, C-391/09, EU:C:2011:291, punkt 83 och där angiven rättspraxis).

35 Flera av de regeringar som yttrat sig i målet har som motivering angett att utlämningsåtgärden har vidtagits inom ramen för det internationella straffrättsliga samarbetet i enlighet med ett avtal om utlämning, och avser att minimera risken att undgå straff.

36 Det ska härvidlag erinras om att enligt artikel 3.2 FEU ska unionen erbjuda sina medborgare ett område med frihet, säkerhet och rättvisa utan inre gränser, där den fria rörligheten för personer garanteras samtidigt som lämpliga åtgärder vidtas avseende kontroller vid yttre gränser samt förebyggande och bekämpande av brottslighet.

37 Syftet att minimera risken att personer som har begått ett brott undgår straff ingår i detta sammanhang (se, för ett liknande resonemang, dom av den 27 maj 2014, Spasic, C-129/14 PPU, EU:C:2014:586, punkterna 63 och 65) och ska, i likhet med vad generaladvokaten har angett i punkt 55 i sitt förslag till avgörande, anses utgöra ett legitimt syfte i unionsrätten.

38 Åtgärder som begränsar en grundläggande frihet, som den i artikel 21 FEUF, kan emellertid anses vara motiverade av objektiva överväganden enbart om de är nödvändiga för att skydda de intressen som de avser att säkerställa och enbart om dessa mål inte kan uppnås genom åtgärder med mindre begränsande verkan (se dom av den 12 maj 2011, Runevič-Vardyn och Wardyn, C-391/09, EU:C:2011:291, punkt 88 och där angiven rättspraxis).

39 EU-domstolen delar generaladvokatens uppfattning i punkt 56 i förslaget till avgörande att utlämning är ett förfarande som syftar till att förhindra att den som befinner sig i ett land annat än det där han eller hon misstänks för brott undgår straff. I likhet med vad flera nationella regeringar har anfört i sina yttranden i målet är det med beaktande av ordspråket ”aut dedere, aut judicare” (utlämna eller lagföra) visserligen så, att den omständigheten att medborgare i det egna landet inte lämnas ut generellt vägs upp av att den anmodade medlemsstaten kan lagföra sina egna medborgare för grova brott som begåtts utanför landet. Denna medlemsstat är emellertid i regel inte behörig att pröva sådana gärningar när varken gärningsmannen eller offret för det påstådda brottet är medborgare i den medlemsstaten. En utlämning gör det således möjligt att förhindra att personer som har begått brott i ett land men som har flytt landet undgår straff.

40 Nationella regler, som de i det nationella målet – med stöd av vilka en begäran om utlämning kan beviljas för att lagföra och döma en person i det tredjeland där brottet påstås ha begåtts – framstår i detta sammanhang som lämpliga för att uppnå det eftersträvade syftet.

41 Det ska emellertid prövas om det inte finns någon annan åtgärd som i mindre utsträckning inkräktar på rättigheterna i artikel 21 FEUF och som lika effektivt kan uppnå syftet att minimera risken att en person som misstänks för brott undgår straff.

42 Härvidlag ska det erinras om att unionen och medlemsstaterna, enligt principen om lojalt samarbete i artikel 4.3 första stycket FEU, ska respektera och bistå varandra när de fullgör de uppgifter som följer av fördragen.

43 Unionslagstiftaren har inom straffrätten bland annat antagit rambeslut 2002/584 i syfte att underlätta rättsligt samarbete genom införandet av en europeisk arresteringsorder. Arresteringsordern utgör den första konkreta åtgärden på det straffrättsliga området rörande principen om ömsesidigt erkännande, vilken Europeiska rådet har kallat en ”hörnsten” i det rättsliga samarbetet (dom av den 1 december 2008, Leymann och Pustovarov, C-388/08 PPU, EU:C:2008:669, punkt 49). Till detta förfarande för rättsligt samarbete som den europeiska arresteringsordern utgör kommer flera instrument för ömsesidig hjälp som ska underlätta samarbetet (se, för ett liknande resonemang, dom av den 27 maj 2014, Spasic, C-129/14 PPU, EU:C:2014:586, punkterna 65–68).

44 Vidare ska unionen i sina förbindelser med den övriga världen bekräfta och främja sina värderingar och intressen samt bidra till skydd av sina medborgare i enlighet med artikel 3.5 FEU.

45 Skyddet byggs gradvis upp med hjälp av sådana instrument för samarbete som de avtal om utlämning som ingås mellan unionen och tredjeländer.

46 För närvarande finns emellertid inget sådant avtal mellan unionen och Ryssland.

47 I avsaknad av unionsbestämmelser om utlämning mellan medlemsstater och tredjeland är det – för att skydda unionsmedborgarna från åtgärder som kan frånta dem rätten att fritt röra sig och uppehålla sig i unionen i enlighet med artikel 21 FEUF – nödvändigt att använda alla förfaranden för samarbete och ömsesidig hjälp på straffrättens område enligt unionsrätten, detta samtidigt som man förhindrar att personer som begår brott undgår straff.

48 I ett sådant fall som det här aktuella ska således företräde ges åt informationsutbyte med den medlemsstat där den berörde är medborgare för att myndigheterna i den medlemsstaten – förutsatt att de är behöriga enligt nationell rätt att lagföra vederbörande för gärningar som begåtts utanför landet – ska kunna utfärda en europeisk arresteringsorder i syfte att lagföra personen. Genom artikel 1.1 och 1.2 i rambeslut 2002/584 utesluts nämligen inte möjligheten att den medlemsstat där den misstänkte är medborgare i ett sådant fall utfärdar en europeisk arresteringsorder för att den misstänkte ska överlämnas för lagföring.

49 Genom att värdmedlemsstaten samarbetar på detta sätt med den medlemsstat där den misstänkte är medborgare, och genom att den ger företräde åt en sådan eventuell arresteringsorder framför begäran om utlämning, blir detta ett mindre omfattande ingrepp i rätten till fri rörlighet, samtidigt som risken för att den misstänkte gärningsmannen undgår straff undviks i möjligaste mån.

50 De två första frågorna ska således besvaras enligt följande. Artiklarna 18 FEUF och 21 FEUF ska tolkas så, att när en medlemsstat där en unionsmedborgare, som är medborgare i en annan medlemsstat, befinner sig, tar emot en begäran om utlämning som framställs av ett tredjeland med vilket den förstnämnda medlemsstaten har ingått ett avtal om utlämning, ska den informera den medlemsstat i vilken personen i fråga är medborgare och – i förekommande fall – på begäran av den sistnämnda medlemsstaten överlämna vederbörande till den staten i enlighet med bestämmelserna i rambeslut 2002/584, under förutsättning att den medlemsstaten är behörig enligt nationell rätt att lagföra personen för de gärningar som begåtts utanför dess territorium.

Den tredje frågan

51 Den hänskjutande domstolen har ställt den tredje frågan för att få klarhet i huruvida den anmodade medlemsstaten – för det fall den avser att utlämna en medborgare i en annan medlemsstat på begäran av ett tredjeland – ska pröva att utlämningen inte innebär en kränkning av rättigheterna i artikel 19 i stadgan och, i förekommande fall, vilka kriterier som ska beaktas vid denna prövning.

52 I likhet med vad som framgår av svaret på de två första frågorna omfattas en medlemsstats beslut att utlämna en unionsmedborgare – i ett sådant fall som det i det nationella målet – av tillämpningsområdet för artiklarna 18 FEUF och 21 FEUF och således av unionsrätten i den mening som avses i artikel 51.1 i stadgan (se, för ett liknande resonemang och analogt, dom av den 26 februari 2013, Åkerberg Fransson, C-617/10, EU:C:2013:105, punkterna 25–27).

53 Bestämmelserna i stadgan och särskilt artikel 19 däri ska således tillämpas på ett sådant beslut.

54 Enligt artikel 19 i stadgan får ingen avlägsnas, utvisas eller utlämnas till en stat där han eller hon löper en allvarlig risk att utsättas för dödsstraff, tortyr eller andra former av omänsklig eller förnedrande bestraffning eller behandling.

55 För att pröva huruvida denna bestämmelse har åsidosatts, vill den hänskjutande domstolen särskilt få klarhet i om det är tillräckligt att en medlemsstat slår fast att den anmodande staten är part i Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna, som undertecknades i Rom den 4 november 1950 som förbjuder tortyr, eller om det ska göras en prövning av det faktiska läget i den anmodande staten med beaktande av Europarådets analys av läget i landet.

56 Det ska härvidlag hänvisas till artikel 4 i stadgan, som förbjuder omänsklig eller förnedrande bestraffning eller behandling, och erinras om att förbudet är absolut, eftersom det är nära förknippat med respekten för människans värdighet, vilken avses i artikel 1 i stadgan (se dom av den 5 april 2016, Aranyosi och Căldăraru, C-404/15 och C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, punkt 85).

57 Den omständigheten att det finns förklaringar och godkännanden av internationella fördrag som i princip säkerställer iakttagandet av grundläggande rättigheter är i sig inte tillräcklig för att säkra ett lämpligt skydd mot risken för otillbörlig behandling när pålitliga källor vittnar om praxis från myndigheter eller tolererad av desamma som uppenbart strider mot principerna i Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (dom från Europadomstolen av den 28 februari 2008, Saadi mot Italien, CE:ECHR:2008:0228JUD003720106, § 147).

58 Härav följer att i den mån den behöriga myndigheten i den anmodade medlemsstaten har uppgifter som visar på en verklig risk för omänsklig eller förnedrande behandling av personer i det anmodande tredjelandet, ska den beakta att det finns en sådan risk när den ska besluta om att någon ska utlämnas till detta land (se, för ett liknande resonemang avseende artikel 4 i stadgan, dom av den 5 april 2016, Aranyosi och Căldăraru, C-404/15 och C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, punkt 88).

59 I detta syfte ska den behöriga myndigheten i den anmodade medlemsstaten förlita sig på objektiva, trovärdiga, precisa och vederbörligen aktualiserade uppgifter. Dessa uppgifter kan härröra bland annat från avgöranden från internationella domstolar, såsom domar från Europadomstolen, domstolsavgöranden från det anmodande tredjelandet eller avgöranden, rapporter eller andra handlingar som upprättats av Europarådets organ eller som härrör från Förenta nationerna (se, för ett liknande resonemang, dom av den 5 april 2016, Aranyosi och Căldăraru, C-404/15 och C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, punkt 89).

60 Den tredje frågan ska således besvaras enligt följande. I ett fall där en medlemsstat har mottagit en begäran från ett tredjeland om utlämning av en medborgare i en annan medlemsstat, ska den förstnämnda medlemsstaten pröva att utlämningen inte innebär en kränkning av rättigheterna i artikel 19 i stadgan.

Rättegångskostnader

61 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i det nationella målet utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den hänskjutande domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (stora avdelningen) följande:

1) **Artiklarna 18 FEUF och 21 FEUF ska tolkas så, att när en medlemsstat där en unionsmedborgare, som är medborgare i en annan medlemsstat, befinner sig, tar emot en begäran om utlämning som framställts av ett tredjeland med vilket den förstnämnda medlemsstaten har ingått ett avtal om utlämning, ska den informera den medlemsstat i vilken personen i fråga är medborgare och – i förekommande fall – på begäran av den**

sistnämnda medlemsstaten överlämna vederbörande till den staten i enlighet med bestämmelserna i rådets rambeslut 2002/584/RIF av den 13 juni 2002 om en europeisk arresteringsorder och överlämnande mellan medlemsstaterna, i dess lydelse enligt rådets rambeslut 2009/299/RIF av den 26 februari 2009, under förutsättning att den medlemsstaten är behörig enligt nationell rätt att lagföra personen för de gärningar som begåtts utanför dess territorium.

2) **I ett fall där en medlemsstat har mottagit en begäran från ett tredjeland om utlämning av en medborgare i en annan medlemsstat, ska den förstnämnda medlemsstaten pröva att utlämningen inte innebär en kränkning av rättigheterna i artikel 19 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna.**

Underskrifter